

SCO-KOHNSTAMM INSTITUUT

Autisme
Steunpunt
ZUIDOOST-ERABANT

Autisme in het basisonderwijs in Zuidoost-Brabant

Een inventarisatie van de aantallen leerlingen met een
autistisch spectrumstoornis
en van de behoefte van het basisonderwijs

Drs. I. A. van Rijsewijk
Dr. E. van Schooten

Eindhoven, 23 maart 2005
Autisme Steunpunt Zuidoost-Brabant
SCO-Kohnstamm Instituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Verandering in Wet en Regelgeving	3
1.2	De ASS leerling centraal	4
1.3	Aanleiding voor het ASS project	5
1.4	Het ASS project en het onderzoek in het PO	6
2	De resultaten van het onderzoek	9
2.1	De inventarisatie van de vragen uit het basis onderwijs	9
2.2	Peiling autisme op scholen voor basis onderwijs in Zuidoost Brabant	10
2.3	Vergelijking met andere recente studies	17
3	Conclusies en te stellen vragen	19
3.1	Conclusies	19
3.2	Te stellen vragen	22
	Bijlage	
	Literatuurlijst	24

1. Inleiding

In 2003 is de Wet en Regelgeving voor het Speciaal Onderwijs vernieuwd, wat verstrekkinge gevolgen heeft voor leerlingen met een Autistische Spectrum Stoornis (ASS). Dit is voor scholen in de regio Eindhoven, Helmond en Kempenland de aanleiding geweest om een project op te starten ten dienste van de verschillende doelgroepen die met de ASS- leerling te maken hebben. In deze inleiding wordt een kort overzicht gegeven van de veranderingen in Wet en Regelgeving en de gevolgen die dit heeft voor de ASS-leerlingen. Daarnaast wordt enig inzicht verschaft in de verschillende Autistische Spectrum Stoornissen (ASS) en wordt ingegaan op de aanleiding voor het project en voor het hier beschreven onderzoek in het basisonderwijs.

1.1 Verandering in Wet en Regelgeving

Met ingang van 1 augustus 2003 is de wet en regelgeving vernieuwd voor leerlingen die extra zorg nodig hebben in het voortgezet onderwijs. Alle scholen voor speciaal onderwijs zijn gaan samenwerken op regionaal niveau in een Regionaal Expertise Centrum (een REC).

De scholen voor speciaal onderwijs bevinden zich in de regio van het samenwerkings- verband in de regio Eindhoven, Helmond en Kempenland én zijn onderverdeeld in vier clusters, afhankelijk van de handicap:		
Cluster 1	Visuele beperkingen	Geen voorzieningen in deze regio
Cluster 2	Auditieve en communicatieve beperkingen	REC: ZEON
Cluster 3	Lichamelijke of ernstige verstandelijke beperkingen	REC: Zuidoost Brabant
Cluster 4	Ernstige gedragsproblemen en/of psychiatrische stoornissen	REC: Chiron

De taken van de REC's per cluster zijn in de Wet op de Expertise Centra als volgt omschreven:

1. het instandhouden van een commissie die de indicatie van leerlingen kan verzorgen, de Cvl (Commissie van Indicatiestelling);
2. het coördineren van de ambulante begeleiding;
3. het ondersteunen van de ouders van een leerling bij het zoeken naar een school indien een beschikking door de Cvl is afgegeven.

Ouders en kinderen met een handicap hebben twee mogelijkheden voor het kiezen van een geschikte school:

- het volgen van onderwijs op een reguliere school waarvoor extra voorzieningen (een rugzakje of leerwegondersteuning) kunnen worden aangevraagd
- het volgen van onderwijs op een speciale school in één van de bovenstaande clusters.

Een belangrijk instrument voor het verbeteren van onderwijsmogelijkheden voor deze leerlingen is de Leerling Gebonden Financiering (de LGF, ook wel het rugzakje genoemd).

1.2 De ASS leerling centraal

De leerlingen met een Autistische Spectrum Stoornis (verder de ASS-leerlingen genoemd) zijn niet in één cluster onder te brengen. Zij bevinden zich in cluster 2, 3 en 4 en zijn een cluster-overstijgende of -overlappende doelgroep. De nieuwe regelgeving stelt niet langer het aanbod van zorg en onderwijs op een school centraal, maar de leerling en de aard van zijn of haar handicap.

Voor de ASS leerling is besloten dat als niet tegelijkertijd sprake is van een handicap of beperking die vraagt om toelating op een school in cluster 2 of 3, deze leerling automatisch aangewezen is op cluster 4 (autisme is als zodanig niet erkend als een primaire leerstoornis).

Dit heeft tot gevolg dat er een verschuiving zal plaatsvinden tussen de doelgroepen per cluster en dat een hele groep zittende leerlingen voor een herindicatie in aanmerking komt.

Autisme is een ernstige ontwikkelingsstoornis die doordringt in alle aspecten van het bestaan en op alle levensterreinen. Er wordt een onderscheid gemaakt in drie subgroepen:

1. het klassieke beeld van autisme de hoog functionerende autist

Deze groep is extra kwetsbaar, daar men verwacht dat deze leerlingen, vanwege hun intelligentie kunnen voldoen aan de normale maatschappelijke eisen. Vanwege hun beperkingen op het gebied van communicatie, flexibiliteit, inleving- en voorstellingsvermogen levert dit vaak problemen op. Bij deze groep komen ook combinaties met depressiviteit, gedragsproblemen, angsten of psychoses voor.

2. het syndroom van Asperger

Mensen met het Asperge syndroom hebben vaak extreme preoccupaties en interesses, motorische onhandigheid, een formele manier van spreken en over het algemeen een normale taalontwikkeling. Vaak kunnen ze niet voldoen aan de eisen en verwachtingen en lopen vast in hun taken en werkzaamheden.

3. PDD-NOS

Mensen met PDD-NOS hebben met name erg veel moeite met generaliseren, waardoor ze hetgeen ze in de ene situatie leren niet automatisch in een nieuwe situatie kunnen toepassen.

David lijkt heel slim en heeft een uitgebreide woordenschat, maar wanneer er in de klas iets uitgelegd wordt snapt hij daar niets van.

Luc praat zo hard dat iedereen met wie hij spreekt zich schaamt.

Joeri volgt de regels heel goed. In situaties waarbij andere kinderen de regels aanpassen of niet volgen zal hij de rol van volwassene aannemen en hen erop aanspreken.

Emma doet haar ogen dicht wanneer ze een druk lokaal binnenkomt. Ze lijkt niet te kunnen kiezen waar ze naar zal kijken en kan het niet aan om naar alles tegelijk te kijken.

Terence zal niets doen tenzij je naast hem gaat zitten en zegt wat hij moet doen. Hij doet zelfs niet spontaan de dingen die voor hem heel gemakkelijk zijn.

(Peeters & Quak, 2002)

1.3 Aanleiding voor het ASS project

De in 1998 en 2003 doorgevoerde veranderingen in de Wet- en Regelgeving voor respectievelijk invoering Iwoo/pro en Igf heeft een aantal verregaande consequenties voor onderwijs aan de ASS-leerlingen, de scholen in het reguliere VO en de gevormde clusters voor het speciaal voortgezet onderwijs.

Een inventarisatie van het SCO-Kohnstamminstituut (Breetvelt, Koopman & Voncken, 2003) laat zien dat er in het voortgezet onderwijs in Noord-Brabant 1,1% van de leerlingen gediagnosticeerd ASS leerling is. Daarnaast komt 0,7% van de leerlingen mogelijk/vermoedelijk in aanmerking voor de diagnose ASS.

De uitkomsten van dit onderzoek en de veranderingen in wet- en regelgeving waren aanleiding voor een groep zeer betrokken mensen uit verschillende betrokken werkvelden om te inventariseren wat de consequenties van deze veranderingen zijn voor de leerlingen in de regio Eindhoven Kempenland.

Deze groep mensen werkt al enkele jaren samen aan het in kaart brengen en het zoeken van oplossingen voor alle leerlingen met een ASS stoornis en bestaat uit de volgende personen:

Cluster 2, mw. A. Smolders

Cluster 3, dhr. T. van den Broek

Cluster 4, dhr. N. Papavoine

Samenwerkingsverband VO, dhr. J. Edelhauser

Deelprojectleider Kwaliteit van Leerlingenzorg in vmbo en praktijkonderwijs, mw. R. van der Meulen

Eén conclusie uit het onderzoek van Breetvelt et al. (2003) is dat in de regio Eindhoven Kempenland in het jaar 2002-2003 zo'n 100 ASS-leerlingen op meerdere scholen voor voortgezet onderwijs zijn aangemeld.

Door de hierboven beschreven groep betrokkenen is geconstateerd dat er grote behoefte is aan onderlinge afstemming van het aanbod en de vraag en aan voorlichting voor betrokken ouders. Tot slot hebben functionarissen uit reguliere VO-scholen aangegeven behoefte aan informatie te hebben over ASS-leerlingen en over de wijze waarop met deze leerlingen in de klas moet worden omgegaan.

Dit was aanleiding voor de besturen van REC 2, 3 en 4 en het bestuur van het samenwerkingsverband VO een werkgroep samen te stellen, breder dan de groep die hierboven wordt genoemd, en hen de opdracht te geven een concept projectplan te schrijven (concept projectplan versie 13-10-2003).

Doel van een dergelijk projectplan was:

Het op zo kort mogelijke termijn realiseren dat alle ASS-leerlingen, die in de regio woonachtig zijn, een voor hen adequate onderwijsvoorziening kunnen volgen.

Om te voorkomen dat leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum tussen wal en schip vallen n.a.v. de regelgeving Iwoo/pro enerzijds en LGF anderzijds is een aantal subdoelstellingen geformuleerd:

1. De inhoud van de zorg die aan ASS-leerlingen geboden dient te worden moet inzichtelijk worden;
2. de mogelijke financieringsvormen van de zorg aan ASS-leerlingen moet inzichtelijk en bereikbaar worden;
3. betrokken partners en functionarissen in het onderwijsveld moeten zicht hebben op en om kunnen gaan met de problematiek van de ASS leerling.

Op basis van dit plan is in februari 2004 aan Politea gevraagd het concept projectplan (versie 13-10-2003) uit te werken en vervolgens dit plan ten behoeve van het autismesteunpunt in de praktijk te ontwikkelen.

In de loop van het eerste projectjaar hebben ook het samenwerkingsverband VO in de regio Helmond en de wsns samenwerkingsverbanden zich aangesloten bij het project. Namens de wsns verbanden neemt Dhr. A. J. van Zanten sindsdien deel aan het overleg van de groep.

1.4 Het ASS project en het onderzoek in het PO

In het projectvoorstel van Politea zijn bovenstaande doelstellingen als uitgangspunt genomen. Aan het voorstel om te komen tot één autismesteunpunt voor de regio zijn drie uitgangspunten toegevoegd.

- Niet het aanbod, maar de vraag van het reguliere onderwijs staat centraal (en moet dus geïnventariseerd worden)
- Het steunpunt en onderzoek beperken zich niet tot het reguliere voortgezet onderwijs. Het steunpunt moet ook toegankelijk zijn en werk verrichten voor het basisonderwijs
- Naast een fysiek steunpunt wordt er ook gewerkt aan een virtueel steunpunt in de vorm van een website en het bouwen van een netwerk met alle scholen, een 'community'

Centraal in de uitwerking van dit project staat dat naast alle werkzaamheden ter afstemming van het aanbod ook de inventarisatie van de vragen van het reguliere onderwijs en de ouders een plek zal krijgen.

Door aan de ene kant het aanbod optimaal af te stemmen (back office) en aan de andere kant alle vragen en problemen in kaart te brengen (front office) wordt een optimale en sluitende aanpak voor alle ASS-leerlingen mogelijk.

Het onderzoek

In het najaar van 2004 is besloten alle scholen voor basisonderwijs (ook speciaal onderwijs) in de regio Zuidoost Brabant aan te schrijven. Dit is gedaan met de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de behoefte aan ondersteuning van de leerkrachten, de interne begeleiders en van de ouders ten behoeve van ASS leerlingen in het basisonderwijs?
- Wat zijn de aantallen leerlingen in het basisonderwijs die een diagnose ASS hebben of waarbij sprake is van het vermoeden van ASS. Dit per leerjaar, gemeente, onderwijstype en geslacht?
- Heeft de regio Zuidoost Brabant een hoger aantal ASS leerlingen in vergelijking met recent verrichte studies en is de bekostiging op de juiste aantallen gebaseerd?

Tenslotte is bij het versturen van de enquête gemeld dat er een autismesteunpunt opgericht wordt, wie er deelnemen aan het steunpunt en waarvoor en wanneer we bereikbaar zijn.

Deze gegevens zijn voor de instellingen en het steunpunt in deze regio van belang om de organisatie beter in te kunnen richten en af te stemmen op de aantallen ASS-leerlingen. Als nu blijkt dat er over drie jaar een enorm groot aantal ASS-leerlingen naar het VO gaat, biedt dat tijdig de mogelijkheid voor aanpassingen in het onderwijs en in de ondersteuning.

De onderzoeksgegevens zijn tevens van belang om te zien of de aantallen leerlingen in deze regio veel hoger uitvallen dan de aantallen waarop de bekostiging gebaseerd is en of deze gegevens bruikbaar zijn voor het aanvragen van die middelen die nodig zijn om leerlingen niet eerst vast te laten lopen in het reguliere onderwijs, thuis te laten zitten en op een wachtlijst van 10 maanden te zetten die er op moment van de start van het onderwijs was.

Tot slot is de wens om binnen de regio te kijken of er in de aantallen leerlingen (met een ASS diagnose of een vermoeden van ASS) een onderscheid is tussen Eindhoven, Veldhoven, Helmond, Valkenswaard en de overige gemeenten.

Om deze doelen te realiseren is besloten alle 309 basisscholen in het reguliere en het speciale onderwijs in de regio Zuidoost Brabant aan te schrijven. Deze regio omvat de volgende 23 gemeenten:

Gemeenten Zuidoost Brabant:

Eindhoven	Nuenen
Helmond	Oirschot
Bergeijk	Reusel de Mierden
Best	Son en Breugel
Bladel	Valkenswaard
Cranendonck	Veldhoven
Eersel	Waalre
Geldrop	Deurne
Mierlo	Asten
Heeze	Someren
Leende	Laarbeek
	Gemert

Aan de directeur/intern begeleider van de scholen is de enquête verstuurd per 1 november 2004 met een begeleidende brief waarin de doelstellingen van het steunpunt en de enquête verwoord zijn.

Deze enquête was in te vullen per post en via internet als webenquête (www.autismesteunpunt.nl)

Na drie weken zijn alle scholen die nog niet gereageerd hadden nagebeld door de functionarissen van het steunpunt met het verzoek alsnog te reageren. Op 16 december is de balans opgemaakt en hadden 163 van de 309 scholen gereageerd, wat neerkomt op een respons van 53% op schoolniveau.

Separaat van deze rapportage is op basis van de rechte tellingen een grafische webrapportage¹ gemaakt voor intern gebruik in de regio dat ook te vinden is via bovenstaand internet adres.

¹ De web-enquete en de grafische online eindrapportage hiervan is ontwikkeld en uitgevoerd door Met Inhoud Communicatie /iTREND Webdesign.

2 De resultaten van het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt allereerst in paragraaf 2.1 inzicht verschaft in de vragen en de behoefte aan ondersteuning van de scholen voor basisonderwijs aangaande het lesgeven aan ASS-leerlingen. Vervolgens wordt in 2.2 uitvoerig ingegaan op de resultaten van het kwantitatieve onderzoek waarna in 2.3 een vergelijking wordt gemaakt tussen onze peiling en de resultaten van andere recente studies naar de incidentie van ASS in het Nederlandse onderwijs.

2.1 De inventarisatie van de vragen uit het basis onderwijs

Aan de scholen is gevraagd aan welke informatie behoefte is bij de leerkracht en bij de ouders van de leerlingen met een diagnose ASS of met het vermoeden van ASS. Ook is gevraagd aan welke informatie de interne begeleider zelf behoefte heeft. De vragenlijsten zijn meestal ingevuld door de interne begeleider (IB).

De grootste behoefte aan informatie bij de leerkrachten (152 van de 163 keer (93%) aangegeven) betreft de ideale omgang met een ASS leerling in de klas. Ook hulp bij het opstellen van een handelingsplan (123 of 75%) en vragen met betrekking tot de inhoud (113 of 69%) als het adviseren van de ouders (103 of 63%) en de overgang PO-VO (91 of 56%) scoren hoog. Aan deze getallen wordt door het steunpunt grote waarde gehecht. Bij het inrichten van het steunpunt en het ontwikkelen van de producten en diensten zal met deze uitkomsten rekening worden gehouden. Bij de vrij in te vullen behoefte (categorie overig) werden informatie over het herkennen van autisme in de klas, over de overgang van de thuissituatie naar de schoolsituatie en over de menskracht voor de klas nog als meest gewenste elementen benoemd.

Een tweede vraag aan de interne begeleider was gericht op de informatiebehoefte van de ouders van leerlingen met een diagnose ASS. Bij deze vraag scoorden de informatie voor thuisbegeleiding (126 of 77%) en acceptatie van autisme bij de leerlingen in de klas (108 of 66%) het hoogst. Ook informatie over leerling gebonden financiering (116 of 71%), informatie over persoonsgebonden budget (114 of 70%) en hulp bij het zoeken van een andere (vervolg) school (99 of 61%) werden vaak genoemd. Een opvallende behoefte die werd aangegeven bij de categorie 'overig in te vullen onderwerpen', is het uitwisselen van ervaringen met lotgenoten.

De behoefte bij ouders die een leerling hebben waarbij sprake is van het vermoeden van ASS ligt primair bij informatie over het diagnosticeren van leerlingen (139 of 85%). Verder scoren ook de verwijzing bij het diagnosticeren (116 of 71%) en informatie over thuisbegeleiding (116 of 71%) hoog. De categorie overige vragen is hier veel ingevuld en er komen veel vragen over de diagnose en wie die kan stellen, algemene informatie voor ouders en vragen over hulp bij de acceptatie van ASS.

Tot slot hebben we de IB-ers zelf gevraagd welke behoefte aan begeleiding en ondersteuning zij in hun werk als intern begeleider hebben. Hier scoort hulp of ondersteuning bij het opstellen van het handelingsplan het hoogst (115 of 71%). Dit handelingsplan werd door iemand vertaald als het "hoe ermee om te gaan plan". Ook informatie over de consultatie en begeleidingstrajecten (beide 100 of 61%) wordt veel gevraagd en algemene voorlichting en informatie (106 of 65%) eveneens. Deze gegevens geven het autismesteunpunt veel houvast bij het ontwikkelen van de diensten en producten ten behoeve van het onderwijs.

2.2 Peiling autisme op scholen voor basis onderwijs in Zuidoost Brabant

Aantallen autistische leerlingen per groep (1-8) in de steekproef (respons 53%)

In tabel 1 staan de aantallen leerlingen met een diagnose van autisme of een vermoeden van autisme per leerjaar in de gehele steekproef van regulier en speciaal basisonderwijs samen. Bedenk wel dat er maar 7 scholen voor speciaal onderwijs in de steekproef zitten en 156 scholen voor regulier onderwijs, 163 scholen in totaal dus.

Tabel 1: Aantallen ASS-gediagnostiseerde leerlingen en aantallen leerlingen met een vermoeden van een autistische stoornis per leerjaar in het reguliere en het speciaal basisonderwijs samen in Zuidoost Brabant (163 scholen waarvan 7 voor speciaal onderwijs).

groep	aantal gediagnosticeerd ASS	aantal vermoede ASS	totaal
1	7	32	39
2	17	50	67
3	29	56	85
4	42	52	94
5	61	46	107
6	56	49	105
7	53	33	86
8	48	29	77
totaal	313	347	660

In tabel 2 worden dezelfde gegevens nogmaals gepresenteerd, maar nu alleen voor het regulier basisonderwijs.

Tabel 2: Aantallen ASS-gediagnostiseerde leerlingen en aantallen leerlingen met een vermoeden van een autistische stoornis per leerjaar in het reguliere onderwijs in Zuidoost Brabant (156 scholen).

leerjaar	aantal gediagnosticeerd ASS	aantal vermoede ASS	totaal
1	6	31	37
2	17	50	67
3	29	56	85
4	41	52	93
5	58	46	104
6	56	46	102
7	49	33	82
8	47	27	74
totaal	303	341	644

Daar we met een respons van ruim 50% werken, kan verwacht worden dat de werkelijke aantallen leerlingen in het reguliere onderwijs in Zuidoost Brabant ongeveer 2 maal zo groot zijn.

Gemiddelde schoolpercentages leerlingen met een gediagnosticeerde autistische stoornis dan wel een vermoeden daarvan in regulier en speciaal basis onderwijs.

Uit de gegevens blijkt dat van de leerlingen in de basisscholen in de steekproef (hier 161 ipv 163 scholen; van 4 scholen ontbreekt het totaal aantal leerlingen, maar 2 van deze scholen hebben geen autistische leerlingen zodat het percentage daar toch nog bepaald kan worden) 0,94% gediagnosticeerd autistisch is. Het betreft hier scholen voor speciaal onderwijs en regulier onderwijs samen.

De range over scholen loopt van 0 tot 7,5% van de leerlingen per school. Het percentage leerlingen waarbij een autistische stoornis vermoed wordt, maar die nog niet zijn gediagnosticeerd als zodanig, bedraagt 0,97% met een range van 0 tot 7,53%. Samengenomen bedraagt het percentage leerlingen waarbij een autistische stoornis wordt vermoed, dan wel is gediagnosticeerd, 1,92%. Kijken we naar percentages leerlingen die gediagnosticeerd autistisch zijn per schooltype (regulier versus speciaal) dan zien we in het regulier basisonderwijs (154 scholen) 0,78% met een range van 0 - 7,53 % en in het speciaal onderwijs (7 scholen) 4,41% met een range van 0 - 7,04%. Het verschil in percentage tussen regulier en speciaal onderwijs is niet toevallig ofwel significant ($F=76,821$; $df=1/159$; $p=.000$). Dit betekent dat het verschil groter is dan verklaard kan worden uit toevalsfluctuaties².

Kijken we naar de percentages leerlingen waarbij een autistische stoornis (nog) niet is aangetoond, maar wel wordt vermoed, dan vinden we 0,89% met een range van 0 tot 7,53% in het reguliere onderwijs (155 scholen) en 2.67% met een range van 0-5.56% in het speciaal onderwijs (7 scholen). Ook hier blijkt het verschil tussen de percentages voor speciaal en regulier onderwijs niet toevallig te zijn ($F=16,188$; $df=1/160$; $p=.000$).

Zijn er verschillen in percentages gediagnosticeerde en vermoede autistische leerlingen op school over gemeenten?

Er is nagegaan of er verschillen in schoolpercentages gediagnosticeerde dan wel vermoede autistische leerlingen zijn over de verschillende gemeenten in de steekproef. We onderscheiden hierbij Veldhoven, Valkenswaard, Eindhoven, Helmond en de overige gemeenten als restcategorie. In tabel 3 staan de gemiddelde schoolpercentages gediagnosticeerde autistische leerlingen met de bijbehorende aantallen scholen, zowel voor alle scholen samengenomen als uitgesplitst naar regulier en speciaal onderwijs.

² In de statistiek toetst men of gevonden verschillen toegeschreven kunnen worden aan toevallige variatie, dan wel zo groot zijn dat aangenomen mag worden dat het gevonden verschil een werkelijk verschil weerspiegelt. Men noemt dit een toetsing van de significantie ofwel betekenisvolheid.

Tabel 3: Gemiddelde percentages als autistisch gediagnostiseerde leerlingen per gemeente per onderwijssoort (regulier versus speciaal).

type onderwijs	gemeente	N	% diagnose	sd
regulier	1 = rest	99	.79	1.01
	2 = Veldhoven	8	.92	.65
	3 = valkenswaard	6	.71	.75
	4 = Eindhoven	28	.69	.51
	5 = Helmond	13	.86	.96
	totaal regulier	154	.78	.90
	speciaal onderwijs	1 = rest	4	4.77
2 = Veldhoven		1	6.77	-
3 = Valkenswaard		-	-	-
4 = Eindhoven		2	2.50	3.54
5 = Helmond		-	-	-
totaal speciaal		7	4.41	3.09
regulier en speciaal samen		1 = rest	103	.95
	2 = Veldhoven	9	1.57	2.04
	3 = Valkenswaard	6	.71	.75
	4 = Eindhoven	30	.81	.94
	5 = Helmond	13	.86	.96
	totaal reg + spec	161	.94	1.30

Weer is statistisch getoetst of de verschillen die we kunnen constateren per gemeente gezien mogen worden als betekenisvol, dan wel kunnen worden toegeschreven aan toevallige variatie. Uit een variantie-analyse volgt dat de verschillen in percentages tussen speciaal en regulier onderwijs niet toevallig zijn ($F=64.173$; $df= 1$; $p=.000$). Ook de gevonden verschillen in percentages tussen gemeenten zijn, na controle voor verschillen tussen speciaal en regulier onderwijs, niet toevallig ($F=3.124$; $df=4$; $p=.017$) en zelfs de interactie tussen gemeente en schooltype is niet toevallig ($F=5.006$; $df=2, 153$; $p=.008$). De variabelen schooltype (regulier versus speciaal) en gemeente samen verklaren 38% van de variatie in de percentages. Echter, hiervan komt het leeuwendeel voor rekening van het soort onderwijs (regulier vs speciaal), te weten 30%. Slechts 8% van de variatie in percentages wordt verklaard door de variabele gemeente. Het interactie-effect wordt veroorzaakt doordat Eindhoven relatief laag scoort binnen het speciaal onderwijs, maar het betreft hier maar 2 scholen voor speciaal onderwijs.

Kortom, de verschillen in percentages over schooltypen en over gemeenten zijn niet toevallig en er is een interactie-effect tussen de variabelen gemeente en schooltype. Echter, de proporties door gemeentelidmaatschap verklaarde variatie in percentages, is gering. Dit betekent dus dat er wel aanzienlijke verschillen zijn tussen de percentages als autistisch gediagnosticeerde leerlingen op reguliere basisscholen in de steekproef enerzijds en scholen voor speciaal basisonderwijs in de

steekproef anderzijds. De verschillen in gevonden percentages tussen scholen uit verschillende gemeenten zijn, hoewel significant en dus niet toevallig, zo gering dat we aan deze verschillen niet veel waarde hoeven te hechten. De gevonden gemiddelde percentages als autistisch gediagnosticeerde leerlingen zijn dus voor scholen in verschillende gemeenten wel verschillend, maar de verschillen zijn klein.

In tabel 4 staan de gemiddelde percentages leerlingen op school waarbij een autistische stoornis wordt vermoed met de bijbehorende aantallen scholen, zowel voor alle scholen samen genomen als uitgesplitst naar regulier en speciaal onderwijs.

Tabel 4: Gemiddelde percentages leerlingen met een vermoeden van autisme per gemeente per onderwijssoort (regulier vs speciaal).

type onderwijs	gemeente	N	% vermoeden	sd
regulier	1 = rest	99	.95	1.18
	2 = Veldhoven	8	.51	.61
	3 = Valkenswaard	6	1.19	.68
	4 = Eindhoven	29	.78	.84
	5 = Helmond	13	.82	.75
	totaal regulier	155	.89	1.05
	speciaal onderwijs	1 = rest	4	3.42
2 = Veldhoven		1	.00	-
3 = Valkenswaard		-	-	-
4 = Eindhoven		2	2.50	3.54
5 = Helmond		-	-	-
totaal speciaal		7	2.67	2.55
regulier en speciaal onderwijs		1 = rest	103	1.04
	2 = Veldhoven	9	.46	.60
	3 = Valkenswaard	6	1.19	.68
	4 = Eindhoven	31	.89	1.12
	5 = Helmond	13	.82	.75
	totaal reg + spec	162	.97	1.19

Weer is via statistische toetsing gekeken of de gevonden verschillen toevallige variatie weerspiegelen, of betekenisvol zijn.

Uit een variantie-analyse volgt dat de verschillen in percentages tussen speciaal en regulier onderwijs weer significant zijn, ofwel niet toevallig zijn ($F=5.513$; $df= 1$; $p=.035$). Dit betekent dat de gemiddelde percentages leerlingen op school waarvan men vermoedt dat ze autistisch zijn, voor scholen voor speciaal basisonderwijs en scholen voor regulier onderwijs verschillen. De verschillen tussen gemeenten zijn, na controle voor verschillen die moeten worden toegeschreven aan de geconstateerde verschillen tussen speciaal en regulier onderwijs, toevallig ($F=2.260$; $df=4$; $p=.065$) en de interactie tussen gemeente en schooltype is eveneens niet van belang ($F=2.534$; $df=2/154$; $p=.083$). De variabele 'type onderwijs' verklaart 11% van de variatie in percentages vermoede autistische leerlingen per school. Kortom, de gemiddelde percentages verschillen over scholen van

verschillende schooltypen, maar niet over scholen uit verschillende gemeenten. De variatie in gemiddelde percentages leerlingen met een vermoeden van autisme over scholen uit verschillende gemeenten moet dus aan toeval worden toegeschreven.

In tabel 5 staan de percentages vermoede en gediagnosticeerde leerlingen samengenomen, uitgesplitst naar schooltype en gemeente. Ook gegeven worden weer de bijbehorende aantallen scholen, zowel voor alle scholen samengenomen als uitgesplitst naar regulier en speciaal onderwijs. Weer is nagegaan of de verschillen in percentages tussen scholen uit verschillende gemeenten en scholen van beide onderwijstypen (speciaal versus regulier) als toeval gezien moeten worden of niet. Uit een variantie-analyse volgt dat de verschillen in percentages over schooltypen (regulier versus speciaal) niet toevallig zijn ($F=33.428$; $df=1$; $p=.000$). De proportie door de variabele schooltype verklaarde variantie bedraagt 0.24. Verschillen in percentages tussen gemeenten blijken wel aan toeval te kunnen worden toegeschreven ($F=1.072$; $df=4$; $p=.372$) en hetzelfde geldt voor de interactie tussen gemeente en schooltype ($F=1,499$; $df=2/153$; $p=.227$). Kortom, percentages verschillen wel over schooltypen maar niet over gemeenten, variatie in percentages over scholen uit verschillende gemeenten is dus toevallig.

Tabel 5: Gemiddelde percentages leerlingen met een vermoeden van autisme dan wel een diagnose (dus vermoeden en diagnose samengenomen) per gemeente per onderwijssoort (regulier vs speciaal).

type onderwijs	gemeente	N	% diagnose + vermoeden	sd
regulier	1 = rest	99	1.74	1.89
	2 = Veldhoven	8	1.43	1.09
	3 = Valkenswaard	6	1.90	1.12
	4 = Eindhoven	28	1.50	1.10
	5 = Helmond	13	1.68	1.31
	totaal regulier	154	1.68	1.66
	speciaal onderwijs	1 = rest	4	8.19
2 = Veldhoven		1	6.77	-
3 = Valkenswaard		-	-	-
4 = Eindhoven		2	5.00	7.07
5 = Helmond		-	-	-
totaal speciaal		7	7.08	5.06
reg en speciaal	1 = rest	103	1.99	2.42
	2 = Veldhoven	9	2.02	2.05
	3 = Valkenswaard	6	1.90	1.12
	4 = Eindhoven	30	1.73	1.91
	5 = Helmond	13	1.68	1.31
	totaal regulier + speciaal ondw.	161	1.92	2.19

Zijn er verschillen in percentages gediagnosticeerde autistische jongens en meisjes en percentages jongens en meisjes met een vermoeden van autisme?

Kijken we naar verschillen tussen percentages jongens en meisjes met een diagnose van autisme dan zien we het volgende. Indien we de beide onderwijstypen samen nemen (161 scholen), zien we gemiddelde schoolpercentages van respectievelijk 0.74% jongens met een diagnose van autisme en 0.20% meisjes. Het verschil blijkt niet aan toeval te kunnen worden toegeschreven ($T=7,35$; $df=160$; $p=.000$). Als we het verschil in % tussen jongens en meisjes delen door de standaarddeviatie, zien we dat het verschil 0,42 standaarddeviatie bedraagt, wat een middelgroot effect genoemd kan worden.

Kijken we naar dezelfde percentages, maar dan voor een vermoeden van autisme, dan vinden we respectievelijk 0,78% jongens met een vermoeden van autisme en 0,19% meisjes. Ook dit verschil is niet toevallig ($T=7,30$; $df=161$; $p=.000$). Drukken we het verschil weer uit in standaarddeviaties dan vinden we een effect van precies een halve standaarddeviatie, wat weer middelgroot is.

Nemen we de percentages gediagnosticeerd en vermoed samen, dan vinden we een gemiddeld schoolpercentage van 1.53% jongens en 0.39% meisjes. Het verschil is betekenisvol, dus niet toevallig ofwel significant ($T=8.741$; $df=160$; $p=.000$). Uitgedrukt in standaarddeviaties bedraagt het effect 0,53 standaarddeviatie en is dus weer middelgroot.

Herhalen we de analyses ten aanzien van jongens en meisjes voor alleen het reguliere onderwijs, dan vinden we 0.63% autistisch gediagnosticeerde jongens en 0.15% meisjes. Het verschil tussen beide is niet toevallig ($T=7,253$; $df=153$; $p=.000$) en bedraagt 0.53 standaarddeviatie ofwel is een middelgroot effect.

Voor het vermoeden van autisme vinden we gemiddelde percentages op school (alleen regulier) van 0,72% jongens en 0,17% meisjes. Ook dit verschil is weer geen toeval ofwel significant ($T=6.967$; $df=154$; $p=.000$). Uitgedrukt in standaarddeviaties bedraagt het verschil 0,52 standaarddeviatie ofwel het is een middelgroot effect.

Nemen we weer beide percentages, vermoed en gediagnosticeerd, samen, dan vinden we voor reguliere scholen 1.36% jongens en 0.33% meisjes, wat weer een betekenisvol ofwel significant verschil is ($T=8.507$; $df=153$; $p=.000$). De effectgrootte bedraagt 0.62 standaarddeviatie (middelgroot effect).

Verschillen de gemiddelde percentages vermoede en gediagnosticeerde leerlingen van scholen met verschillende denominatie?

Ook is nagegaan of we verschillen vinden in schoolpercentages voor scholen van verschillende denominatie. Omdat al duidelijk is dat regulier en speciaal onderwijs sterk van elkaar verschillen in percentages, zijn deze analyses alleen voor het regulier basis onderwijs verricht. Omdat ook 'gemeentelidmaatschap' in de hierboven gepresenteerde analyses een significant effect liet zien, is bij deze analyses naast denominatie ook gemeentelidmaatschap als factor meegenomen. Dit betekent dat we eventuele verschillen die 'veroorzaakt' worden door gemeentelidmaatschap niet per ongeluk toeschrijven aan denominatie.

De eerste variantie-analyse kijkt naar het percentage gediagnosticeerde autistische leerlingen op school. Uit deze analyse blijkt dat scholen van verschillende denominatie niet betekenisvol (ofwel niet significant) verschillen in percentage ($F= .957$; $df = 8, 132$; $p=.473$). Overigens is de factor gemeente evenmin significant ($F = 2.269$; $df = 4, 132$; $p = .065$), noch de interactie ($F = 1.532$; $df = 9, 132$; $p = .143$). Dit betekent dus dat scholen van verschillende denominatie geen verschillende percentages gediagnosticeerde autistische leerlingen op school hebben.

Eenzelfde analyse voor het percentage leerlingen met een vermoeden van autisme, levert weer het resultaat dat scholen van verschillende denominatie alleen toevallsverschillen in percentages laten zien, dus dat de denominatie er niet toe doet ($F = .433$; $df = 8, 133$; $p = .900$). De verschillen van scholen in verschillende gemeenten zijn weer evenmin significant ($F = 1.699$; $df = 4, 133$; $p = .139$), maar de interactie tussen gemeente en denominatie wel ($F = 2.737$; $df = 9, 133$; $p = .004$). Het design zit echter vol lege plekken, dus de interactie is niet echt interessant, daarnaast is de effectgrootte van de interactie klein. Dit betekent dus dat scholen met verschillende denominatie geen verschillende percentages leerlingen op school hebben waarvan men vermoedt dat ze autistisch zijn.

Herhalen we de analyse voor de percentages vermoed en gediagnosticeerd samen, dan zien we dat weer de denominatie er niet toe doet ofwel niet significant is ($F = .523$; $df = 8, 132$; $p = .837$), de gemeente doet er evenmin toe ($F = 2.154$; $df = 4, 132$; $p = .078$), maar de interactie weer wel ($F = 2.738$; $df = 9, 132$; $p = .006$). De interactie is echter niet goed te interpreteren, daar het design vol lege plekken zit.

2.3 Vergelijking met andere recente studies

Recent (2004 of 2005) is een peiling uitgevoerd door de Inspectie van het onderwijs in heel Nederland, waarbij is gekeken naar percentages gediagnosticeerde autistische leerlingen in het reguliere basisonderwijs in heel Nederland. (<http://www.minocw.nl/brief2k/2004/doc/58530.pdf>). In deze studie is een representatieve steekproef getrokken uit alle reguliere basisscholen in heel Nederland, waarbij een zeer hoge respons van 85% werd behaald. In deze studie rapporteert men dat op 56% van de scholen minstens één leerling met gediagnosticeerd autisme voorkomt. Gemiddeld zijn er in het inspectieonderzoek 1,3 autistisch gediagnosticeerde leerlingen per school, neerkomend op gemiddeld 0,7% autistische leerlingen met een ASS diagnose per reguliere basisschool.

In onze peiling bleek op 73,7% van de reguliere basisscholen minstens één gediagnosticeerde autistische leerling te zitten. In onze steekproef is het gemiddelde voor reguliere scholen 1,9 leerlingen met een diagnose van autisme en het gemiddelde percentage gediagnosticeerde autistische leerlingen op school bedraagt 0,78%.

In het inspectieonderzoek wordt de verdeling van autistische leerlingen over groepen ook gegeven. In tabel 6 staan de percentages als autistisch gediagnosticeerde leerlingen in het regulier basisonderwijs per groep zoals gevonden in het inspectieonderzoek en in ons onderzoek.

Ook het ITS deed onlangs een onderzoek naar de aantallen autistische leerlingen in het basis onderwijs in opdracht van het Landelijk Netwerk Autisme (Smeets & Claassen, 2004). In deze studie bedroeg de respons 52% voor reguliere scholen voor basis onderwijs en 32% voor speciale scholen voor basis onderwijs. Ook is nagegaan of de scholen die aan het onderzoek meedoen qua regionale spreiding verschillen van scholen die niet meededen. Dat bleek niet het geval te zijn, wat de generaliseerbaarheid van de resultaten dus ondersteunt. In de ITS-studie vindt men 68% van de PO-scholen voor regulier onderwijs met minstens 1 autistische leerling, echter leerlingen met een diagnose en leerlingen waarbij autisme wordt vermoed, zijn hier samengenomen. In onze steekproef bleek 90% van de reguliere basisscholen minstens één leerling te hebben die gediagnosticeerd of vermoed autistisch is.

De resultaten van het ITS laten zien dat 45% van de reguliere basisscholen gediagnosticeerde autistische leerlingen heeft. In onze steekproef heeft 74% van de reguliere basisscholen minstens één autistische leerling.

Vermoeden van autisme bij minstens één leerling vindt het ITS op 54% van de reguliere scholen voor basisonderwijs en wij bij 73,7% van de reguliere scholen voor basisonderwijs.

De percentages gediagnosticeerde autistische leerlingen en leerlingen met een vermoeden van autisme over groepen zoals gevonden door het ITS en door ons staan weer in tabel 6.

Verder vindt deze studie in het regulier basisonderwijs geen scholen met meer dan 10 autistische leerlingen, noch gediagnosticeerd, noch vermoed. In onze studie vinden we 2 reguliere basisscholen met 10 (of meer) autistisch gediagnosticeerde leerlingen en één reguliere basisschool met 10 of meer vermoede autistische leerlingen.

Tabel 6: Percentages als autistisch gediagnosticeerde en leerlingen per groep in het reguliere basisonderwijs in de onderhavige studie, in het inspectieonderzoek en in de studie van het ITS. Tevens percentages vermoede autistische leerlingen per groep in het reguliere onderwijs in het ITS onderzoek en in de onderhavige studie.

Groep	% diagnose onze peiling	% diagnose inspectie-onderzoek	% diagnose ITS studie	% vermoed onze peiling	% vermoed ITS
1	1,98	7	4	9,09	13
2	5,61	9	6	14,66	19
3	9,57	12	15	16,42	15
4	13,53	15	14	15,25	15
5	19,14	14	20	13,49	10
6	18,48	17	15	13,49	14
7	16,17	13	14	9,68	7
8	15,51	12	11	7,92	6

Uit tabel 6 blijkt dat de percentages per groep in de drie studies enigszins overeenkomen. We zien dat de hoogste percentages voor gediagnosticeerde leerlingen gevonden worden in groep 4, 5 en 6 en voor vermoeden in groep 2 en 3.

Verder blijkt bij het ITS 0,37% van de leerlingen in het reguliere basisonderwijs gediagnosticeerd autistisch en bij 0,48% van de leerlingen is er een vermoeden van autisme. In onze steekproef zijn deze percentages respectievelijk 0,78% en 0,89%. In het speciaal basisonderwijs zijn deze percentages bij het ITS respectievelijk 4,4% en 4,23% en bij ons 4,41% en 2,67%. Samenvattend geven drie studies naar autisme in het onderwijs het volgende beeld weer.

Tabel 7: Overzicht van gevonden percentages in verschillende studies.

	2004 ITS	ZOB 2005	Inspectie 2005
Gediagn. basisondw	0,37%	0,78%	0,7%
Vermoeden van basisonderwijs	0,48%	0,89%	is niet bepaald
Totaal basisonderwijs	0,85%	1,68%	is niet bepaald

Waar in de studie van het ITS sprake is van 0,37% gediagnosticeerde leerlingen in het basisonderwijs vinden wij in Zuidoost Brabant er ruim twee keer zoveel 0,78%. Het beeld in Zuidoost Brabant lijkt bevestigd te worden door een recente studie van de inspectie die 0.70% gediagnosticeerde leerlingen in het basisonderwijs vindt.

Ook voor leerlingen met het vermoeden van ASS in het basisonderwijs is sprake van bijna het dubbele percentage in Zuidoost Brabant in vergelijking met het ITS.

In het totale basisonderwijs wordt door het ITS uitgegaan van 0,77% leerlingen met het vermoeden van ASS of een ASS diagnose terwijl in onze studie sprake is van 1,68%, meer dan het dubbele.

3 Conclusies en te stellen vragen

In dit hoofdstuk geven de conclusies weer aan de hand van de onderzoeksvragen in hoofdstuk 1 geformuleerd.

Vervolgens besluiten we deze rapportage met een aantal vragen richting de landelijke overheid die kunnen helpen bij het zo snel en goed mogelijk hulp bieden op het gebied van autisme aan de scholen en leerlingen in deze regio.

3.1 Conclusies

1. <i>Wat is de behoefte aan ondersteuning van de leerkrachten, de interne begeleiders en van de ouders ten behoeve van ASS leerlingen in het basis onderwijs?</i>

Uit het onderzoek in Zuidoost Brabant blijkt dat er volgens de interne begeleiders enorm veel behoefte is aan kennis en hulp voor het reguliere basisonderwijs.

De grootste behoefte aan informatie bij de leerkrachten ligt bij het omgaan met een ASS leerling in de klas (93%). Ook de behoefte aan inhoudelijke informatie over autisme, het maken van handelingsplannen, het adviseren van de ouders en de overgang PO VO is hoog te noemen.

Bij de ouders van de leerlingen met een ASS diagnose is volgens de interne begeleiders de behoefte aan informatie voor thuisbegeleiding (77%) en acceptatie van autisme bij de leerlingen in de klas (66%) het hoogst. Opvallend is de behoefte aan het uitwisselen van ervaringen met lotgenoten.

De behoefte bij ouders die een leerling hebben waarbij sprake is van het vermoeden van ASS ligt primair bij informatie over het diagnosticeren van leerlingen (85%).

De IB-ers zelf hebben veel behoefte aan hulp of ondersteuning bij het opstellen van het handelingsplan (71%). De behoefte aan informatie over de consultatie en begeleidingstrajecten (61%) en aan algemene voorlichting en informatie (65%) is ook hoog.

Aan bovenstaande gegevens wordt door het autismesteunpunt grote waarde gehecht. De behoefte aan algemene en specifieke informatie is groot. Bij het inrichten van het steunpunt en het ontwikkelen van de producten en diensten zal met deze uitkomsten rekening worden gehouden om het onderwijs in de toekomst zo goed mogelijk te kunnen bedienen.

2. *Wat zijn de aantallen leerlingen in het basis onderwijs die een diagnose ASS hebben of waarbij sprake is van het vermoeden van ASS. Dit per leerjaar, gemeente, onderwijstype en geslacht?*

Als we de gegevens uit het onderzoek in Zuidoost Brabant vertalen naar de praktijk, dan kunnen we het volgende concluderen. In Zuidoost Brabant kunnen we per jaar ongeveer 90 nieuwe gediagnosticeerde autistische leerlingen verwachten in het VO. Daar komen dan nog 50 leerlingen met een vermoeden van autisme bij.

Er is statistisch getoetst of de verschillen in percentages gediagnosticeerde leerlingen die we kunnen constateren per schooltype (regulier en speciaal) en per gemeente (Eindhoven, Helmond, Valkenswaard, Veldhoven en de overige gemeenten) gezien mogen worden als betekenisvol, dan wel kunnen worden toegeschreven aan toevallige variatie.

Conclusie is dat de verschillen in percentages over schooltypen en over gemeenten niet toevallig zijn en er tevens sprake is van een interactie-effect tussen de variabelen gemeente en schooltype. De verschillen tussen schooltypen zijn, zoals verwacht kon worden, groot; 30% van de variatie in percentages gediagnosticeerde leerlingen is toe te schrijven aan het schooltype (regulier of speciaal onderwijs). De variatie die toegeschreven kan worden aan in welke gemeente een school ligt, is veel geringer (8%). De interactie tussen gemeentelidmaatschap en schooltype wordt veroorzaakt doordat de scholen voor speciaal onderwijs in de gemeente Eindhoven relatief weinig als autistisch gediagnosticeerde leerlingen kent.

Kijken we naar verschillen tussen percentages jongens en meisjes met een diagnose van autisme of het vermoeden van autisme in het reguliere basisonderwijs dan zien we het volgende.

	Jongens	Meisjes	totaal
Diagnose ASS	0.63%	0.15%	0.78%
Vermoeden van ASS	0.72%	0.17%	0.89%
Totaal ASS	1.36%	0.33%	1.69%

Deze verschillen zijn betekenisvol en moeten dus niet als toevallige variatie gezien worden. Uitgedrukt in standaarddeviaties bedraagt het verschil tussen jongens en meisjes zowel voor diagnose als voor vermoeden ongeveer een halve standaarddeviatie, wat een redelijk groot verschil is. Als autistisch gediagnosticeerde leerlingen of leerlingen waarvan men vermoedt dat ze autistisch zijn, zijn dus veel vaker jongens dan meisjes.

Uit analyses gericht op het nagaan of scholen van verschillende denominatie verschillende percentages gediagnosticeerde of vermoede ASS leerlingen laten zien, blijkt dat de denominatie er niet toe doet. Verschillen tussen scholen van verschillende denominatie vallen binnen de marges van het toeval.

3. *Heeft de regio Zuidoost Brabant een hoger aantal ASS leerlingen in vergelijking met recent verrichte studies en is de bekostiging op de juiste aantallen gebaseerd?*

Uit dit onderzoek blijkt dat 0,78% van de leerlingen op reguliere basisscholen in onze steekproef gediagnosticeerd autistisch is. De inspectie vond in een vergelijkbaar onderzoek met een respons van 85% gemiddeld 0,7% gediagnosticeerde autistische leerlingen per reguliere basisschool. In de ITS studie, die een respons van 52% haalde, vond men gemiddeld 0,37% gediagnosticeerde autistische leerlingen in het reguliere basisonderwijs. Deze cijfers komen niet overeen. De Inspectie en onze gegevens lijken meer te convergeren dan de gegevens van het ITS.

Overzicht van gevonden percentages in verschillende studies in het reguliere basis of primair onderwijs.

	2004 its	Zob 2005	Inspectie 2005
Gediagn. basisondw	0,37%	0,78%	0,7%
Vermoeden van basisonderwijs	0,48%	0,89%	is niet bepaald
Totaal basisonderwijs	0,85%	1,68%	is niet bepaald

Het onderzoek van het ITS in opdracht van het Landelijk Netwerk Autisme vindt een veel lager percentage leerlingen met een diagnose of het vermoeden van autisme. Dit roept de vraag op of dat wat wij hier vinden alleen in deze regio speelt of landelijk terug te vinden is. Het recente onderzoek uitgevoerd door de inspectie van het onderwijs vindt een ongeveer gelijk percentage ASS-gediagnosticeerde leerlingen in heel Nederland als wij in Zuidoost Brabant . Gegeven deze convergentie van resultaten, mag verondersteld worden dat het ITS percentage een lage schatting geeft.

Als de financiering van het onderwijs gebaseerd is op de gegevens van het ITS dan valt te concluderen dat wij voor iedere leerling waarvoor middelen ter beschikking worden gesteld we ook een leerling hebben waarvoor deze middelen ontbreken.

Dit gebrek aan middelen en mogelijkheden voor alle leerlingen leidt nu tot een lange wachtlijst (10 maanden bij cluster vier) en lange wachttijden voordat een leerling de gevraagde hulp ook geboden krijgt. Uit de gevonden aantallen blijkt dat dit geen incidenteel maar een structureel gegeven is voor de komende jaren.

Als wij onze getallen uit groep 8 extrapoleren dan komen we tot gediagnosticeerde ASS-leerlingen in groep 8 op 47 uit, de respons bedraagt 53%, dus wij verwachten er ongeveer 90 in klas 1 van het voortgezet onderwijs. In een eerdere SCO studie uit 2003 blijkt dat 112 ASS-leerlingen aangemeld zijn in regio Eindhoven Kempenland in 2002/2003 (Breetvelt et al. 2003; p. 20), Dat is dus ongeveer éénzelfde getal. Ook hier is sprake van convergentie tussen de resultaten in Zuidoost Brabant en de eerdere SCO studie. (Breetvelt e.a. 2003).

Bij de inspectie vindt men op 56% van de scholen minstens één als autistisch gediagnosticeerde leerling, bij het ITS is dit 68% en in onze steekproef is dat het geval bij 74% van de reguliere basisscholen. Wij vinden dus een fors hoger percentage ass leerlingen per school, al wijken de percentages van ITS en Inspectie onderling eveneens af en dat terwijl ITS en Inspectie wel een steekproef trokken uit dezelfde populatie (heel Nederland).

Verder vond de inspectie gemiddeld 1,3 autistische leerlingen per school, bij ons waren dat er 1,9. Op grond van deze gegevens zou je dus kunnen concluderen dat er aanwijzingen zijn dat in Zuidoost Brabant iets meer autisme voorkomt op reguliere basisscholen dan landelijk het geval is. Het verschil tussen ITS en Inspectie zou kunnen liggen in de verschillende responspercentages, al is het waarschijnlijker dat scholen zonder autistische leerlingen eerder geneigd zijn om niet te responderen dan scholen met veel autistische leerlingen. Overigens, verschillen in schoolgrootte tussen respons en non-respons of tussen Zuidoost Brabant en heel Nederland kunnen ook van invloed zijn op aantallen autistische leerlingen per school en op percentages scholen met minstens één autistische leerling zoals gevonden in de besproken studies.

Verder blijken jongens veel vaker autistisch dan meisjes en hebben scholen voor speciaal onderwijs veel meer autistische leerlingen dan reguliere basisscholen. In onze studie zijn geen aanwijzingen gevonden dat de percentages autistische leerlingen sterk verschillen bij de scholen in verschillende gemeenten of bij scholen van verschillende denominatie. Er is wel een significant effect gevonden van in welke gemeente scholen liggen voor wat betreft de percentages gediagnosticeerde autistische leerlingen, maar dit effect is erg klein. Post hoc analyses laten zien dat de verschillen tussen de percentages van de verschillende gemeenten niet significant zijn. Verschillen tussen gemeenten zijn dus verwaarloosbaar.

3.2 Te stellen vragen

- De gepeilde behoefte aan informatie en begeleiding en consultatie is groot te noemen in deze regio. Het autismesteunpunt is opgericht om aan deze vraag te voldoen. Het hogere percentage ASS-leerlingen in deze regio zoals gevonden in onze peiling in vergelijking met het percentage gerapporteerd door ITS (voor iedere bekostigde leerling is er ook een niet bekostigd!) roept de vraag op of de tijdelijke middelen voor de steunpunten niet permanent ingezet moeten worden. Verder roept het de vraag op of de opgebouwde expertise als fysiek en virtueel steunpunt optimaal benut kan worden door de expertise over te dragen aan al die andere steunpunten die zich nog ontwikkelen.
- De gevonden aantallen ASS leerlingen vallen voor deze regio hoger uit dan waar de bekostiging op gebaseerd is. Zijn onze bevindingen in tabel 7 regio specifiek of is dit een landelijk verschijnsel?
- Is de bekostiging op korte termijn aan te passen waardoor de autisme steunpunten de komende jaren hun werk kunnen verrichten en de wachtlijsten weggewerkt kunnen worden?
- Autisme is een stoornis die in de kern onveranderbaar is (zie ook Breetvelt e.a. 2003) en de aanpassingen moeten dus vanuit de onderwijsomgeving en het onderwijsbestel komen. Dat betekent meer personele, materiële, ruimtelijke en financiële voorzieningen. Deze conclusie werd in 2003 getrokken en in deze studie herhaald. Vraag is of hier op korte termijn naar gehandeld kan worden.

- Kan het zo zijn dat scholen vaker een vermoeden van autisme uitspreken en frequenter leerlingen laten diagnosticeren omdat zij daar financieel baat bij hebben? (Denk aan het rugzakje.) Dat kan verklaren dat er steeds meer autistische leerlingen gevonden worden in recentere studies. Ook is mogelijk dat betrokkenen zich bewuster worden van de ASS-problematiek en daardoor scherper opletten en meer gevallen laten diagnosticeren. Dit zou tevens kunnen verklaren waarom verschillende peilingen verschillende percentages vinden.
- Is bekend wat werkt (qua didactiek etc) voor verschillende soorten autistische leerlingen? Zo niet, dan moet daar onderzoek naar gedaan worden. We kunnen wel geld vragen en hogere percentages laten zien, maar is bekend wat werkt voor wie? En bij het bepalen van de werking van een aanpak moet niet of niet alleen gekeken worden naar de subjectieve beleving van betrokkenen. Uit vele studies in binnen- en buitenland blijkt immers dat ouders en leerlingen of cliënten van hulpprogramma's altijd tevreden zijn na deelname aan programma's (effort justification, waardering van aandacht, etc.), ook al blijkt uit objectieve gegevens van dezelfde programma's (recidive, gezondheidsstatistieken, schoolprestaties) soms dat de programma's negatieve effecten hebben (Hoyle, Harris & Judd, 2002). Als we weten welke aanpakken effectief zijn, weten we hoeveel geld er per leerling optimaal besteed kan worden.

Literatuur:

Breetvelt, I., Koopman, P., & Voncken, E. (2003). *Inventarisatie van ASS-leerlingen in Noord-Brabant. Leerlingen met een autistisch spectrumstoornis op Noord-Brabantse scholen voor voortgezet onderwijs*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut (Interne publicatie).

Hoyle, R.H., M.J.Harris & C.M.Judd (2002). *Research Methods in Social Relations*. London: Holt, Rinehart and Winston.

Peeters, T., & Quak, G. (Eds.). (2002). *Het Aspergersyndroom: autisme in het regulier en speciaal onderwijs: praktische gids voor leraren en begeleiders*. (2e ed.). Antwerpen: Garant.

Smeets, E., & Claassen, A. (2004). *Autisme in het regulier onderwijs. Resultaten van een landelijke inventarisatie onder scholen in het basis en voortgezet onderwijs in het schooljaar 2003-2004*. Nijmegen: ITS.

Tabak, L., Jong, R. de, Graaf, Y. de, Milo, B., Pinkster, H., Rozdeiczer, C., Veldman, T., & Vos, B. de, (2004). *De zorg voor leerlingen met dyslexie, ADHD, autisme en hoogbegaafdheid. Een onderzoek naar de kwaliteit van handelingsplannen in het basisonderwijs in 2004*. Inspectie van het onderwijs. (www.minocw.nl/brief2k/2004/doc/58530a.pdf+autisme&hl=nl&ie=UTF-8)